

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2019r.

SĄD OKRĘGOWY w ŁOMŻY I WYDZIAŁ CYWILNY

w składzie:

PRZEWODNICZĄCY: SSO ANDRZEJ KORDOWSKI

PROTOKOLANT: KATARZYNA KARWOWSKA

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2019r. r. w Ł.

na rozprawie

sprawy z powództwa W. M. (1), H. M., J. M. (1), małoletniego R. M. reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową W. M. (1) i małoletniej K. M. reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową W. M. (1)

przeciwko pozwanemu (...) S.A. w W.

o zapłatę i rentę

I. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki W. M. (1) kwotę 162.928 / sto sześćdziesiąt dwa tysiące dziewięćset dwadzieścia osiem/ złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 lipca 2017r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz małoletniego R. M. reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową W. M. (1) kwotę 163.720 / sto sześćdziesiąt trzy tysiące siedemset dwadzieścia / złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 lipca 2017r. do dnia zapłaty;

III. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz małoletniej K. M. reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową W. M. (1) kwotę 173.368 / sto siedemdziesiąt trzy tysiące trzysta sześćdziesiąt osiem/ złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 13 stycznia 2018r. do dnia zapłaty;

IV. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki H. M. kwotę 61.856 / sześćdziesiąt jeden tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć/ złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 lipca 2017r. do dnia zapłaty;

V. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda J. M. (1) kwotę 61.856 / sześćdziesiąt jeden tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć/ złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 lipca 2017r. do dnia zapłaty;

VI. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

VII. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki W. M. (1) kwotę 5.841,18 zł. / pięć tysięcy osiemset czterdzieści jeden złotych 18/100/ tytułem zwrotu kosztów procesu;

VIII. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz małoletniego R. M. reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową W. M. (1) kwotę 6.057,52 zł. /sześć tysięcy pięćdziesiąt siedem złotych 52/100/ tytułem zwrotu kosztów procesu;

IX. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz małoletniej K. M. reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową W. M. (1) kwotę 6.273,86 zł. / sześć tysięcy dwieście siedemdziesiąt trzy złote 86/100/ tytułem zwrotu kosztów procesu;

X. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki H. M. kwotę 5.776,21zł. / pięć tysięcy siedemset siedemdziesiąt sześć złotych 21/100/ tytułem zwrotu kosztów procesu;

XI. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda J. M. (1) kwotę 5.808,60 zł. / pięć tysięcy osiemset osiem złotych 60/100/ tytułem zwrotu kosztów procesu;

XII. nakazuje pobrać od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łomży kwotę 27.929,84 zł. / dwadzieścia siedem tysięcy dziewięćset dwadzieścia dziewięć złotych 84/100 groszy/ tytułem brakującej części kosztów sądowych w części jego dotyczącej;

XIII. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łomży : od powódki W. M. (1) kwotę 364,55 zł. / trzysta sześćdziesiąt cztery złote 55/100/, małoletniego R. M. reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową W. M. (1) kwotę 119,69 zł. / sto dziewięćnaście złotych 69/100/ i małoletniej K. M. reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową W. M. (1) kwotę 303,36 zł. / trzysta trzy złote 36/100/ tytułem brakującej części kosztów sądowych w części ich dotyczących;

Sygn. akt I C 50.18

UZASADNIENIE

Powodowie: W. M. (1), R. M., K. M., H. M., Z. M. reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika w pozwie skierowanym przeciwko (...) Towarzystwu (...) S. A. w W. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) w W. sum pieniężnych:

1. na rzecz W. M. (1) kwot:

a) 122. 928 zł (sto dwadzieścia dwa tysiące dziewięćset dwadzieścia osiem złotych) tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę,

b) 80.000, 00 zł (osiemdziesiąt tysięcy złotych) odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania liczonymi od następnego dnia po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody, tj od 30 lipca 2017r do dnia zapłaty,

c) 500 zł (pięćset złotych) renty, płatnej do 10 - go dnia każdego miesiąca, począwszy od 14.5.2017 r., wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności roszczenia do dnia zapłaty w przypadku niedotrzymania terminu płatności którejkolwiek z rat;

2. na rzecz R. M. kwot:

a) 123.720, 00 zł (sto dwadzieścia trzy tysiące siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę,

b) 80.000, 00 zł (osiemdziesiąt tysięcy złotych) odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania liczonymi od następnego dnia po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody, tj. od 30 lipca 2017r do dnia zapłaty,

c) 500 zł (pięćset złotych) renty, płatnej do 10 - go dnia każdego miesiąca, począwszy od 14.5.2017 r., wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności roszczenia do dnia zapłaty w przypadku niedotrzymania terminu płatności którejkolwiek z rat.

3. na rzecz K. M. kwot:

a) 133.368, 00 zł (sto trzydzieści trzy tysiące trzysta sześćdziesiąt osiem złotych) tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę,

b) 80.000, 00 zł (osiemdziesiąt tysięcy złotych) odszkodowania z tytułu znacznego i pogorszenia sytuacji życiowej, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania liczonymi, od następnego dnia po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody, tj. od 13 stycznia 2018r do dnia zapłaty,

c) 500 zł (pięćset złotych) renty, płatnej do 10 - go dnia każdego miesiąca, począwszy od 30.11.2017 r., wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności roszczenia do dnia zapłaty w przypadku niedotrzymania terminu płatności którejkolwiek z rat,

4. na rzecz H. M. kwoty:

a) 81.856, 00 zł (osiemdziesiąt jeden tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania liczonymi od następnego dnia po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody, tj. od 30 lipca 2017 r do dnia zapłaty,

5. na rzecz Z. M. kwoty

a) 81 856, 00 zł (osiemdziesiąt jeden tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania liczonymi od następnego dnia po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody, tj. od 30 lipca 2017r do dnia zapłaty.

Pozwany (...) S. A. w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie każdego powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew zarzucił rażące zawyżenie roszczeń dochodzonych pozwem. Wskazał, że uznał swoją odpowiedzialność za skutki wypadku na podstawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza i kierującego pojazdem A. (...) o nr rej. (...) i podkreślił, że na etapie postępowania likwidacyjnego wypłacił powodom odpowiednie kwoty tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną śmiercią J. M. (2) tj. na rzecz W. M. (1) – kwotę 27.072 zł, na rzecz R. M. – kwotę 26.280 zł, na rzecz K. M. – kwotę 16.632 zł, na rzecz H. M. – kwotę 18.144 zł, na rzecz J. M. (1) – kwotę 18.144 zł. Pozwany wskazywał, że tak ukształtowana kwota zadośćuczynienia jest wystarczająca wobec powódki W. M. (1) albowiem jest ona osobą młodą i nie można z góry zakładać że nie ułoży sobie życia i nie zbuduje nowego związku. Odnosząc się do żądań dzieci zmarłego: R. i K. pozwany podkreślił, że w chwili wypadku małoletni R. miał 4 lata, zaś K. urodziła się po śmierci ojca. Dla określenia rozmiaru ich krzywdy kluczowe znaczenie ma stan świadomości powodów, co do śmierci ojca. Dla dokonania tych ustaleń konieczne jest zasięgnięcie opinii biegłego psychologa.

Oceniając roszczenia rodziców zmarłego H. i Z. M. wskazał, że w dacie śmierci J. M. (2) mieszkał już oddzielnie, posiadając własną rodzinę i realizując się w rolach z tego wynikających. Jego więzi z rodzicami nie miały już takiego charakteru, jak w okresie dzieciństwa. Dlatego pozwany nie znalazł podstaw do zmiany stanowiska przyjętego na etapie postępowania likwidacyjnego.

Po rozpoznaniu sprawy Sąd ustalił i zważył co następuje:

W dniu 13 maja 2017 r. około godz. 5:30 na drodze relacji K. – K. w obrębie miejscowości T. kierujący samochodem osobowym marki A. (...) nr rej. (...) M. L. zam. przy ul. (...) w C., zjechał na przeciwległy pas ruchu i uderzył w jadący z kierunku przeciwnego samochód ciężarowy marki S. (...) nr rej. (...) z naczepą S. nr rej. (...), kierowany przez K.

B. zam. (...)-(...) W. S. 28. W wyniku zdarzenia śmierć na miejscu poniósł kierujący pojazdem osobowym M. L. oraz pasażer pojazdu J. M. (2). Przyczyną zgonu J. M. (2) było zmiążdżenie głowy z całkowitym wytrzewieniem mózgu.

19 maja 2017 r. Prokurator Prokuratury Rejonowej w Wysokiem Mazowieckiem wszczął śledztwo w sprawie wypadku drogowego zaistniałego 13 maja 2017 roku na drodze relacji C. – W. w obrębie miejscowości T. woj. (...) w wyniku którego śmierć ponieśli M. L. i J. M. (2).

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Wysokiem Mazowieckiem 31 sierpnia 2017 r. zatwierdził postanowienie o umorzeniu śledztwa w sprawie wypadku drogowego zaistniałego 13 maja 2017 r. na drodze relacji C. – W. w obrębie miejscowości T. woj. (...) w wyniku którego śmierć ponieśli M. L. i J. M. (2) tj. o czyn z art. 177 § 2 kk, wobec śmierci sprawcy. tj. na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.

Śmierć J. M. (2) dla żony W. M. (1) oraz jego rodziców Z. i H. M. była poważnym ciosem, tym bardziej, że zupełnie niespodziewanym. Śmierć męża i syna była stratą z jaką musieli sobie poradzić. W pamięci powodów zmarły zapisał się jako dobry mąż i syn. Zmarły mieszkał wspólnie z żoną W. M. (1) i synem R. M. w wynajętym mieszkaniu, zarabkował. Relacje zmarłego z synem były bliskie i serdeczne, a zmarły był zaangażowany w opiekę i rozwój małoletniego. Córka K. zaś urodziła się w kilka miesięcy po jego śmierci. Relacje między wszystkimi członkami rodziny były bardzo dobre i życzliwe. Powodowie przeżywali śmierć J. M. (2), tym bardziej, że okoliczności wypadku były niezwykle tragiczne, a do samego wypadku doszło bez jakiegokolwiek przyczynienia ze strony zmarłego.

Zmarły J. M. (2) w chwili śmierci miał 30 lat. Posiadał wykształcenie zawodowe. Od 19 roku życia pracował jako rzeźnik. Od około 4 miesięcy przed śmiercią pracował w Zakładach (...) i otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 3.500 - 4.000 zł. W związku małżeńskim z W. M. (1) był od stycznia 2013 r., a syn R. urodził się (...) Zmarły J. M. (2) wspólnie z żoną i synem R. zamieszkiwał w wynajętym mieszkaniu w C., a jednocześnie kontynuował budowę domu jednorodzinnego.

Powódka W. M. (1) – żona zmarłego J. M. (2) (ur. (...)), posiada wykształcenie wyższe magisterskie. Po śmierci J. M. (2) wyprowadziła się z wynajmowanego mieszkania i zamieszkała wspólnie ze swoimi rodzicami. 30 listopada 2017 r. urodziła córkę K.. Jest zatrudniona w firmie (...) w S. w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem zasadniczym 2650 zł brutto miesięcznie. Do wynagrodzenia otrzymuje również premię uznaniową. Decyzją ZUS z dnia 22 września 2017 r. znak (...) otrzymała na siebie i syna R. M. rentę rodzinną w wysokości 1.162,66 zł. Decyzją ZUS z dnia 8 stycznia 2018 r., Znak (...) przyznano i przeliczono rentę rodzinną od 1 grudnia 2017 r. wobec zmiany liczby osób uprawnionych. Rentę rodzinną przyznano dla 3 osób uprawnionych: W. M. (1), R. M. oraz K. M., a wysokość świadczenia do wypłaty wynosi 947,40 zł.

Powódka H. M. – matka zmarłego J. M. (2) (ur. (...)), posiada wykształcenie zawodowe. W chwili wypadku mieszkała około 15 km od miejsca zamieszkania syna. Jest na emeryturze rolniczej, pracowała w gospodarstwie. Obecnie pomaga drugiemu synowi w gospodarstwie. Syn J. M. (2) był jednym z ośmiorga jej dzieci. Pozostałe dzieci są dorosłe i usamodzielnione.

Powód Z. M. – ojciec zmarłego J. M. (2) (ur. (...)), posiada wykształcenie podstawowe. Jest na emeryturze rolniczej. Gospodarstwo rolne przekazał na syna D. i obecnie pomaga mu w prowadzeniu gospodarstwa. Syn J. był jednym z ośmiorga jego dzieci.

Powód R. M., syn zmarłego J. M. (2) (ur. (...)). W chwili śmierci ojca miał 4 lata.

Powódka K. M., córka zmarłego J. M. (2) (ur. (...)), urodziła się po śmierci ojca.

Na podstawie decyzji z dnia 14 sierpnia 2017 r. pozwany przyznał powodom zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej w kwotach 27.072,00 zł żonie W. M. (1), 26.280,00 zł synowi R. M. oraz po 18.144 zł rodzicom zmarłego - Z. i H. M.. Decyzją z dnia 12 stycznia 2018 r. pozwany przyznał zadośćuczynienie za krzywdę doznaną na skutek śmierci osoby poszkodowanej w kwocie 16.632 zł na rzecz powódki K. M..

Pomimo złożonego odwołania, pozwany decyzjami z dnia 26 września 2017 r. podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w zakresie przyznania zadośćuczynienia.

26 września 2017 r. pozwany przesłał powodowi egzemplarze ugody dotyczącej roszczeń, jednakże na przedstawione w nich warunki powodowie nie wyrazili zgody.

Decyzjami z dnia 1 grudnia 2017 r. wypłacił powodowi W. M. (1) kwotę 7.716,77 zł i H. M. kwotę 145 zł tytułem odszkodowania z tytułu poniesionych kosztów leczenia zgodnie z przedstawionymi fakturami.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o : treść pozwu (k. 4-14, odpis skrócony aktu zgonu (k. 24), odpis skrócony aktu małżeństwa (k. 25-26), odpisy skrócone aktu urodzenia (k. 27-28), potwierdzenia nadania i odbioru (k. 29-32), pisma powodów do (...) (k. 33-46), oświadczenia świadków na potrzeby likwidacji szkody (k. 44-49), postanowienia o umorzeniu śledztwa (k. 50-52), umowy o pracę W. M. (1) (k. 113), oświadczenia pełnomocnika powódki o korzystaniu przez powódkę z pomocy psychologa (k. 115), decyzji ZUS z dnia 8.01.2018 r. Znak (...) (k. 119-120), decyzji ZUS z dnia 22.09.2017 r. Znak (...) (k. 121-122), zaświadczenia o leczeniu w PZP W. M. (1) wraz z opinią psychologiczną (k. 126,127), informacyjnych wyjaśnień powodów (k. 137-138v, 143), zeznań świadków w osobach: J. M. (3) (k. 139), A. M. (k. 139-139v), M. K. (k. 139v), M. T. (k. 140), J. P. (k. 139v), C. M. (k. 141), W. M. (2) (k. 141), opinii sądowno psychologiczno-psychiatrycznej dot. H. M., J. M. (1), W. M. (1) (k. 163-183), opinii psychologicznej dot. R. M. (k. 208-212), akt szkody.

Powództwa wytoczone przez każdego z powodów zasługiwały na częściowe uwzględnienie.

Okoliczności wypadku komunikacyjnego z 13 maja 2017 r., jak też odpowiedzialność pozwanego za skutki tego wypadku nie budziły wątpliwości i nie były przedmiotem sporu. Pojazd sprawcy był objęty obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych na skutek umowy ubezpieczenia zawartej z pozwanym, dlatego przesłanki odpowiedzialności deliktowej sprawcy wypadku komunikacyjnego wobec osób trzecich za negatywne skutki tego zdarzenia zostały spełnione.

Podstawy prawnej odpowiedzialności pozwanego należało poszukiwać w treści art. 822 §1 k.c., zgodnie z którym ubezpieczyciel przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może przy tym dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (§ 4). Jednocześnie odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu zawartej przez posiadacza pojazdu mechanicznego umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej została sprecyzowana ustawą z 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 392 z późn. zm.). Z treści art. 34 ust. 1 powyższej ustawy wynika, że odszkodowanie z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Roszczenie powodów wywiedzione zostało z art. 446 § 2, 3, 4 k.c. Należy zauważyć, że strona pozwana nie kwestionowała podstawy odpowiedzialności, a zasadność dochodzonego roszczenia wywiedzonego z art. 446 par 4 k.c. w kontekście jego wysokości. Pozwany kwestionował również zasadność roszczenia wywiedzonego z art 446 § 3 i 2 k.c.

Przepis art. 446 § 4 k.c., został wprowadzony ustawą nowelizacyjną z dnia 30 maja 2008 r. (Dz.U. nr 116 poz. 731), wszedł w życie z dniem 3 sierpnia 2008 r. i stanowi realizację postulatu przyznania najbliższym członkom rodziny osoby zmarłej w wyniku czynu niedozwolonego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, a więc za szkodę niemajątkową. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 grudnia 2012 r., sygn. IV CSK 192/12 zadośćuczynienie przewidziane

w art. 446 § 4 k.c. nie jest zależne od pogorszenia sytuacji materialnej osoby uprawnionej i poniesienia szkody majątkowej, a jego celem jest kompensacja doznanej krzywdy, a więc złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej i pomoc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym jego sytuacji.

W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że na rozmiar krzywdy, o której mowa w art. 446 §4 k.c., mają wpływ przede wszystkim: wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania, wiek pokrzywdzonego. Przepisy kodeksu cywilnego nie zawierają żadnych kryteriów, jakie należy uwzględnić przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia pieniężnego. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego kompensacyjny charakter zadośćuczynienia powoduje, że jego wysokość musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Tak ujmowane zadośćuczynienie nie może jednak być nadmierne w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc powinna być utrzymane w rozsądnych granicach (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 lutego 1962 r., sygn. 4 CR 902/61, publ. OSNCP 1963 r. nr 5, poz. 107; wyrok z 24 czerwca 1965 r., sygn. I PR 203/65, publ. OSPiKA 1966 r., poz. 92; wyrok z 12 września 2002 r., sygn. IV CKN 1266/00, publ. LEX nr 80272).

Obecnie w judykaturze przeważał pogląd, że poziom stopy życiowej społeczeństwa może rzutować na wysokość zadośćuczynienia jedynie uzupełniająco, w aspekcie urzeczywistnienia zasady sprawiedliwości społecznej i w związku z tym prezentowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd o utrzymywaniu zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa stracił znaczenie, z uwagi na znaczne rozwarstwienie społeczeństwa pod względem poziomu życia i zasobności majątkowej. Decydującym kryterium jest rozmiar krzywdy i ekonomicznie odczuwalna wartość, adekwatna do warunków gospodarki rynkowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 maja 2012 r., sygn. IV CSK 416/11, publ. LEX nr 1212823; wyrok Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2011 r., sygn. III CSK 279/10, publ. LEX nr 898254; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 8 marca 2013 r., sygn. I ACa 1252/12, publ. LEX nr 1294807;).

Nadto należy podkreślić, że przyznana poszkodowanemu kwota powinna stanowić realną wartość ekonomiczną w odniesieniu do doznanej krzywdy, nie będąc przy tym jedynie wartością symboliczną, jak i nie stanowiąc źródła bezpodstawnego wzbogacenia poszkodowanego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 16 maja 2012 r., sygn. I ACa 301/12, publ. LEX nr 1213847). Poziom cierpienia po utracie osoby bliskiej nie jest bowiem zależny od statusu materialnego ani przeciętnego poziomu materialnego społeczeństwa. Do okoliczności mających wpływ na rozmiar szkody trzeba zaliczyć dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego z zmarłym, wreszcie wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia. Relevantne są również takie okoliczności jak: rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą i stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości a także zdolność jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Łodzi: z 12 lipca 2013 r. sygn. I ACa 227/13 publ. LEX nr 1350383; z 4 lipca 2013 r. sygn. I ACa 215/13, publ. LEX nr 1350381; z 12 marca 2013 r., sygn. I ACa 1248/12, publ. LEX nr 1289509). Należy zauważyć, że strona pozwana nie kwestionowała podstawy odpowiedzialności, a jedynie zasadność dochodzonego roszczenia w kontekście jego wysokości.

Niewątpliwie nagła i tragiczna śmierć J. M. (2) była dla powodów dużym ciosem i wpłynęła na stan ich zdrowia psychicznego. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że powodowie byli silnie emocjonalnie związani ze zmarłym.

Dla powódki W. M. (1) niespodziewana śmierć męża wiązała się z ogromnym szokiem i niedowierzaniem. Mimo upływu roku od śmierci męża nadal doświadcza żałoby po nim. Przez pierwsze 3-4 miesiące miała osłabiony apetyt. Bolesnie przeżyła pierwsze Święta Bożego Narodzenia. Cierpi na bezsenność i nerwowość, ma problemy z koncentracją. Zgłosiła się do psychiatry i do psychologa. Czuje się winna śmierci męża, gdyż to ona namawiała go do zmiany pracy. Życie zmusiło ją do poradzenia sobie ze stresem, zwłaszcza że w chwili śmierci męża spodziewała się drugiego dziecka. Od dnia wypadku powódka mieszka u swoich rodziców, ponieważ czynsz za mieszkanie w wysokości

900 zł przerastał jej możliwości finansowe, a ponadto atmosfera po śmierci męża w mieszkaniu była nie do zniesienia, wszystko kojarzyło się jej ze zmarłym. Obecnie stara się poukładać i uporządkować swoje życie, zajmuje się dziećmi. Powódka codziennie wraca myślami do tragicznego wypadku, gdyż miejsce wypadku jest blisko rodzinnego domu i codziennie pokonuje tę trasę jadąc do pracy.

Powódka podała, że byli bardzo dobrym kochającym się małżeństwem. Mąż był dobrym człowiekiem, kochającym bliskich, pracowitym, lojalnym, słownym, wrażliwym. Był mężczyzną, który dbał o rodzinę, bo była dla niego najcenniejszą wartością, czuł się silnie przywiązany do żony i dziecka, kochał ich najbardziej na świecie. W trakcie kontynuowania przez nią nauki na studiach, to mąż głównie opiekował się synem R.. Jako mąż i partner J. M. (2) był typową głową rodziny. Opiekował się nią w okresie ciąży, brał udział w wizytach lekarskich. Brakowało jej wsparcia z jego strony szczególnie pod koniec okresu ciąży (k. 137-138).

Powódka H. M., w chwili tragicznego wypadku mieszkała w odległości około 15 km od miejsca zamieszkania syna. O jego śmierci zawiadomiła ją jej córka. Syn J. często ją odwiedzał, pomagał w prowadzeniu gospodarstwa, wyręczał ją w pracach w gospodarstwie. Podkreślała, że gdy syn był mały, jeździła z nim do W. do lekarza. Obecnie na grób syna jeździ prawie codziennie. Obok miejsca wypadku przejeżdża codziennie, co wywołuje u niej negatywne emocje (k. 138-138v).

Powód Z. M. podał, że zmarły syn przyjeżdżał do nich 2,3 razy w tygodniu, wykonywał prace typowe na gospodarstwie. Mieli ze sobą bardzo dobre relacje, nie kłócili się. Obecnie, kiedy wraca z pola często zajężdża na cmentarz. Wspomnienia o synu powodują brak snu (k. 143-144).

Powód R. M. w chwili śmierci ojca miała 4 lata. Z relacji powódki wynika, że zmarły miał bardzo dobry kontakt z synem. Małoletni nie do końca rozumiał, że tata nie żyje. Dziecko pyta się czy tata wróci.

Powódka K. M. urodziła się po śmierci ojca, jest dzieckiem zdrowym.

Powyższe oświadczenia powodów: W. M. (1), H. M. i Z. M. wskazywały na ich silne związki ze zmarłym mężem i synem, co znalazło potwierdzenie w zeznaniach świadków J. M. (3), A. M., M. T., M. K., C. M., W. M. (2). Świadkowie ci utrzymywali bliskie relacje z J. M. (4) i jego rodziną. Opisali oni zmarłego jako człowieka życzliwego i pomocnego. Wskazywali, że W. M. (1) było też ciężko po śmierci męża, gdyż została sama z dzieckiem, będąc w ciąży z kolejnym dzieckiem. Sytuacja w domu była trudna gdyż znaczna część budżetu domowego stanowiły zarobki zmarłego J. M. (2). Małżonkowie rozpoczęli budowę domu jednorodzinnego i nie korzystali przy tym z pomocy finansowej rodziny, a wykorzystywali na ten cel własne oszczędności i zarobione pieniądze.

Świadek J. M. (3) wskazała, że małżonkowie W. i J. M. (2) byli szczęśliwą rodziną. Widać było miłość i szczęście. J. uczestniczył w edukacji R., czytał mu bajki, grał w piłkę, a R. był bardzo przywiązany do ojca. Obecnie święta są smutne. Rodzice zmarłego zamknęli się w sobie (k. 139).

Powyższe zeznania potwierdziła świadek A. M., która zeznała, że R. był przywiązany do ojca. Wg tego świadka dziecku brakuje kontaktu z ojcem. Potwierdziła, że małżeństwo W. i J. było zgodne, był on wsparciem dla żony. Świadek ten również podkreślała, że J. M. (2) przyjeżdżał do rodziców kilka razy w tygodniu, a jego śmierć spowodowała, że rodzice stali się nerwowi (k. 139-139v). Zeznania tożsamej treści złożyła również świadek M. K., wg której małżonkowie zbudowali szczęśliwy partnerski związek, co było widoczne na spotkaniach rodzinnych. J. był dla powódki wsparciem, szczególnie w okresie ciąży. Świadek ten również miała wiedzę, że wybrał on imię dla nienarodzonego dziecka – K. (k. 139v). Świadek M. T. zaś dodatkowo zeznała, że powódka W. M. (1) jest rozdrażniona, ma kłopoty ze snem. Miała ona również wiedzę, że W. M. (1) korzysta z pomocy psychiatry i psychologa. Okoliczność korzystania z pomocy psychiatry przez powódkę W. M. (1) potwierdziła również świadek J. P., która również przywoziła jej lekarstwa, które można brać bez recepty (k. 141v). Z zeznań świadka W. M. (2) wynika, iż relacje między wszystkimi powodami, a zmarłym były bliskie i serdeczne. Obecnie zaś najbliższa rodzina stara się być wsparciem dla rodziców zmarłego W.. Świadek ten podkreślała, że R. jest dzieckiem rozdrażnionym, często się denerwuje (k. 141).

Relacje istniejące między powodami, a zmarłym J. M. (5), głębokie przeżycia towarzyszące jego śmierci i konieczności dostosowania się do zmienionych realiów życia, potwierdziły wnioski opinii psychologicznych sporządzonych na potrzeby niniejszej sprawy.

Biegła z zakresu psychologii M. R. wspólnie z biegłą z zakresu psychiatrii i uzależnień od alkoholu M. B. w sporządzonej wspólnie opinii wskazały, że życie powodów po śmierci J. M. (2) uległo istotnej zmianie. Wiadomość o jego śmierci w jednej chwili zmieniła dotychczas szczęśliwy świat rodziny. Była to najgorsza chwila w życiu bliskich, ciężko opisać słowami okropny ból, bezsilność, poczucie pokrzywdzenia. J. M. (2) był młodym człowiekiem, pełnym życia dlatego jeszcze gorzej jest przyjąć do świadomości bliskim fakt, że jego już z nimi nie ma.

Biegłe u powódki W. M. (1) rozpoznały przedłużoną reakcję żałoby pod postacią zaburzeń subdepresyjnych. Doświadczane przeżycia emocjonalne mogą czasowo lub trwale pogarszać stan zdrowia somatycznego, pogarszać codzienne funkcjonowanie oraz jakość pracy. Skutki śmierci J. M. (2) w przypadku W. M. (1) częściowo zaburzyły funkcjonowanie powódki w obszarze rodzinnym, społecznym i zawodowym. Powódka zgłosiła się do psychologa oraz korzysta z pomocy psychiatry, uzyskała wsparcie psychologiczne. Mimo roku od śmierci męża nadal doświadcza żałoby po nim, a mimo to stara się układać i porządkować swoje życie. Zajmuje się dziećmi i myśli o powrocie do pracy, lubi aktywność fizyczną ma wsparcie w swoich rodzicach, rodzeństwie męża i przyjaciółce. Jest to pomoc psychologiczna jak i finansowa (k. 176-183).

W przypadku powódki H. M. żałoba miała przebieg niepowikłany i przebiegała zgodnie z normami psychologicznymi i psychiatrycznymi. Obecnie powódka funkcjonuje prawidłowo zarówno w sferze osobistej, rodzinnej i społecznej, jakkolwiek na wspomnienie o synu doświadcza uczucia żalu i tęsknoty, co jest reakcją adekwatną do przeżytej straty. Powódka bezpośrednio po śmierci syna nie podjęła leczenia, do psychiatry zgłosiła się około rok czasu od śmierci syna, a po włączeniu leczenia uzyskano poprawę. Powódka stopniowo wraca do normalnego życia, które nie jest takie samo jak przed śmiercią zmarłej osoby. Biegła podkreśliła, że rokowania na przyszłość są dobre. Powódka jest pod opieką psychiatry i uzyskano poprawę w leczeniu (k. 163-169v).

W przypadku powoda Z. M. żałoba miała przebieg niepowikłany i przebiegała zgodnie z normami psychologicznymi i psychiatrycznymi. Obecnie zaś powód funkcjonuje prawidłowo zarówno w sferze osobistej, rodzinnej i społecznej. Na wspomnienie o synu doświadcza uczucia żalu i tęsknoty, co jest reakcją adekwatną do przeżytej żałoby. Śmierć J. M. (2) nie zaburzyła funkcjonowania powoda w obszarze rodzinnym, a reakcja żałoby nie była powikłana, nie wymagał on bezwzględnie pomocy psychologicznej (k. 175).

Biegła z zakresu psychologii M. R. w odniesieniu do powoda R. M. wskazała, że wiek rozwojowy w jakim znajdował się małeletni R. M. sprawia, że określenie jego przeżyć jest kwestią nieoczywistą. Małeletni w dniu śmierci ojca miał ograniczone pojęcie o śmierci, zareagował płaczem i histerią, by później „chwalić się” w przedszkolu, że tata nie żyje. Przy tym biegła jednocześnie podkreśliła, że rola ojca w wychowaniu dziecka jest równie istotna, a zarazem bardzo różna od roli matki. Udana identyfikacja z ojcem wzmacnia osobowość syna, zapewnia mu wewnętrzną równowagę i harmonię procesów psychicznych, co wyraża się na zewnątrz w opanowaniu i zrównoważeniu. Biegła podkreśliła, że brak ojca już od wczesnego okresu życia jest związany z większą podatnością na różne problemy psychiczne. Możliwość obserwowania ojca w sytuacjach trudnych, sposobu w jaki sobie z nimi radzi, jest bardzo ważne w okresie dojrzewania, nabierania kompetencji i umiejętności radzenia sobie z nimi (k. 208-212v).

Zdaniem Sądu przedstawione opinie biegłych były rzetelne i obiektywne, zaś wnioski przez nią sformułowane, zostały logicznie uzasadnione. W świetle orzeczenia Sądu Najwyższego z 7 listopada 2000 r. (sygn. I CKN 1170/98, publ. OSNC z 2001 r., nr 4, poz. 64) opinia biegłego podlega ocenie – przy zastosowaniu art. 233 §1 k.p.c. – na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Swoistość tej oceny jednak polega na tym, że nie chodzi tu o kwestię wiarygodności, jak przy dowodzie z zeznań świadków i stron, lecz o pozytywne lub negatywne uznanie wartości rozumowania zawartego w opinii i uzasadnienie, dlaczego pogląd biegłego trafił do przekonania sądu. Z jednej strony, konieczna jest więc kontrola z punktu widzenia

zasad logicznego rozumowania i źródeł poznania, z drugiej – istotną rolę odgrywa stopień zaufania do wiedzy reprezentowanej przez biegłego (por. W. Ossowski: Uwagi o korzystaniu z biegłych w sprawach cywilnych, NP 1960 r., nr 10, s. 1350).

Uwzględniając powyższe kryteria, Sąd podzielił w całości wnioski zawarte w opiniach biegłych M. R. i M. B.. Zrozumiałym jest, że powodowie zawsze będą odczuwali ból z powodu straty męża, syna i ojca będzie im go brakowało, szczególnie w ważnych chwilach życiowych. Doszło niewątpliwie do zerwania szczególnej, emocjonalnej więzi pomiędzy osobami najbliższymi, zaś małoletnia K. M. nigdy nie miała dane nawiązać tej szczególnej relacji jaka występuje między córką, a ojcem. Wszyscy powodowie doznali naruszenia dobrostanu emocjonalnego i psychicznego, byli zrozpaczeni, towarzyszyło im uczucie gniewu, nie mogli odnaleźć się w nowej rzeczywistości, nie dawali sobie rady ze sferą emocjonalną. Obecnie dostosowali się do nowej rzeczywistości, ale zawsze będą pamiętali o zmarłym.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, w ocenie Sądu kwoty zadośćuczynienia po 150.000 zł na rzecz W. M. (1), R. M. oraz K. M. oraz kwoty po 80.000 zł na rzecz H. M. i Z. M., po uwzględnieniu kwot wypłaconych w postępowaniu przedsądowym (na rzecz W. M. (1) 27.072 zł, na rzecz R. M. 26.280 zł, na rzecz K. M. 16.632 zł, na rzecz H. M. i Z. M. po 18.144 zł) są właściwe do skompensowania ich cierpień. Przy pomocniczym uwzględnieniu warunków i stopy życiowej powodów, wskazane kwoty są w ocenie Sądu adekwatne do rozmiaru doznanej przez każdego z nich krzywdy i pozwalają na jej odpowiednią rekompensatę, nie prowadzącą do nieuzasadnionego wzbogacenia powodów.

Bowiem z jednej strony sumy te przedstawiają wartość ekonomicznie odczuwalną, z drugiej zaś utrzymane zostały w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej powodów. Oceniając nasilenie cierpienia, jakie dotknęło powodów po śmierci J. M. (2) Sąd Okręgowy miał na względzie, że najsilniejsze były emocje W. M. (1). W chwili śmierci męża została ona sama z dzieckiem, będąc jednocześnie w ciąży z kolejnym dzieckiem. Straciła ona męża, z którym budowała wspólną przyszłość. Stała się ona też przed koniecznością – obok roli matki – podjęcia w pewnym zakresie także roli ojca dla dzieci, które niewątpliwie go potrzebowały.

Sąd przyjął, że krzywda małoletniego R. jak i K. są takie same. Małoletni R. miał kontakt z ojcem, łączyła ich bardzo dobra relacja, małoletnia K. zaś urodziła się po śmierci J. M. (2). Więzy pomiędzy dziećmi i rodzicami są jednymi z najsilniejszych. Nie można zaprzeczyć temu, że strata rodzica jest dla dziecka szczególnie dotkliwa wtedy, kiedy jeszcze ono nie usamodzielniało się.

Nie ulega też wątpliwości, że krzywda wywołana śmiercią – ojca i męża - jest, oceniając według kryteriów obiektywnych, jedną dotkliwszych i mocniej odczuwalnych z uwagi na rodzaj i siłę więzów rodzinnych oraz rolę pełnioną w rodzinie.

Sąd miał również na uwadze, że nie ma obiektywnych kryteriów pozwalających na ocenę i różnicowanie rozmiaru bólu rodzica spowodowanego śmiercią dziecka, ale w okolicznościach niniejszej sprawy stwierdzić należy, że w przypadku powodów H. i J. M. (1) więzi z synem były serdeczne, oparte na przywiązaniu i poczuciu bezpieczeństwa. Po śmierci syna powodowie przejawiali typową reakcję żałoby, która nie trwała dłużej niż zwyczajowy rok. Należy również mieć na uwadze, że jakkolwiek J. M. (2) był osobą dorosłą, miał własną rodzinę i pracował zawodowo to kontakt z rodzicami miał intensywny i serdeczny. Dlatego Sąd uznał, że kwoty po 80.000 zł dla H. M. i J. M. (1) po uwzględnieniu kwot jakie już otrzymali w trakcie postępowania likwidacyjnego są kwotami słusznymi i odpowiednimi. Żądanie powodów powyżej wskazanej kwoty, Sąd oddalił.

Powodowie W. M. (1), oraz małoletni powodowie R. M. i K. M. reprezentowani przez przedstawicielkę ustawową domagali się również zasądzenia kwot po 80.000 zł, wywodząc swoje roszczenie z art 446 § 3 k.c.

Zgodnie ze wskazaną regulacją sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Przywołany przepis stanowi zatem podstawę prawną do kompensaty szkody majątkowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2009 r., sygn. akt I PK 97/09, LEX nr 558566; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 7 marca 2012 r., sygn. akt I ACa 774/11, opubl. OSAB 2012/1/10-18). Odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej najbliższych

członków rodziny zmarłego obejmuje te szkody spowodowane przez śmierć osoby najbliższej, które nie podlegają wyrównaniu na podstawie innych przepisów, a w szczególności na podstawie art. 446 § 1 i § 2 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2015 r., sygn. akt II CSK 594/14, L. i wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 sierpnia 2015 r., sygn. akt I ACa 333/15, LEX nr 1798625). Przewidując przyznanie "stosownego" odszkodowania, ustawodawca nie zdefiniował kryteriów, które miałyby decydować o "stosowności" odszkodowania. Określając wysokość odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w następstwie śmierci osoby bliskiej sąd jest zobowiązany wziąć pod uwagę różnicę między stanem, w jakim znaleźli się członkowie rodziny zmarłego po jego śmierci, a przewidywanym stanem materialnym, gdyby zmarły żył. Pogorszenie sytuacji życiowej polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, ale także na utracie rzeczywistej możliwości uzyskania stabilnych warunków życiowych oraz ich realnego polepszenia. Ustawodawca posługując się określeniem stosownego odszkodowania pozostawił ostateczny jego wymiar ocenie sędziowskiej, opartej jednak na analizie wszystkich okoliczności faktycznych danej sprawy istotnych dla określenia jego zakresu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 marca 2015 r., sygn. akt VI ACa 863/14, LEX nr 1680053 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 lutego 2014 r., sygn. akt I ACa 1065/13, LEX nr 1439189). Odszkodowania przewidziane w art. 446 § 3 k.c. powinno stanowić adekwatne, realnie odczuwalne przysporzenie, a jego celem jest umożliwienie uprawnionemu przystosowania się do zmienionych warunków (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2012 r., sygn. akt II CSK 677/11, LEX nr 1228438).

W niniejszej sprawie, mając na względzie poczynione ustalenia faktyczne, Sąd uznał, że śmierć J. M. (2) spowodowała znaczne pogorszenie sytuacji życiowej jego żony oraz dzieci. Sąd uwzględnił mianowicie to, że zmarły pracował i osiągał dochody w wysokości 3.500 – 4.000 zł. Tym samym nie ulega wątpliwości, że powódka W. M. (1) oraz jej dzieci pozostały bez wsparcia finansowego ze strony męża, ojca, którego zarobki zapewniały byt na odpowiednim poziomie dla całej rodziny. Nie sposób też podzielić argumentacji pozwanego w zakresie nieudokumentowania kwot jakie uzyskiwał zmarły J. M. (2). Nie bez znaczenia pozostaje bowiem okoliczność, że małżonkowie podjęli się budowy domu jednorodzinnego nie korzystając przy tym z kredytu, a jedynie opierając się na własnych oszczędnościach. Z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków w osobach J. M. (3), A. M., M. T., M. K. również jednoznacznie wynika, iż sytuacja finansowa rodziny była dobra, małżonkowie nie pożyczali pieniędzy. Świadek C. M., który pracował wspólnie z J. M. (5) zaś jednoznacznie zeznał, że praca była na czarno, a jak była umowa to z najniższym wynagrodzeniem (k. 141). Zeznanie tego świadka odnośnie formy zatrudnienia zmarłego J. M. (2) potwierdziła również świadek W. M. (2), która zeznała, iż „J. godził się na pracę na czarno”. W ocenie świadka W. M. (2) J. M. (2) zarabiał, że 3 razy więcej niż W.. Świadek ten podkreśliła, że J. wspierał ją finansowo (k. 141). Świadek J. P., jednoznacznie zaś wskazała, że „J. zarabiał 3500-4000 zł” (k. 141v). Obecnie powódka W. M. (1) pozostała sama z niewykończonym domem. Gdyby mąż żył nie tylko zarabiałby pieniądze i zabezpieczył całą rodzinie stabilność finansową ale również nakładem własnej pracy mógłby wykonać prace wykończeniowe przy domu.

Z tego też względu Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki W. M. (1), oraz powodów R. M. i K. M. reprezentowanym przez przedstawicielkę ustawową W. M. (1) odszkodowanie w kwotach po 40.000 zł. Jednocześnie stwierdził brak podstaw do uwzględnienia żądania w omawianym zakresie w całości.

Powodowie W. M. (1) oraz małoletni R. M. i K. M. reprezentowani przez przedstawicielkę ustawową W. M. (1) wnieśli również o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz renty w wysokości po 500 zł miesięcznie na każde z nich.

Zgodnie z art. 446 § 2 k.c. osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego.

Uprawnionymi do otrzymania tzw. renty obligacyjnej są osoby, w stosunku do których ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny. Obowiązki takie przewidują art. 23, 27, 60, 128 i n. kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Przy czym istotnym jest, czy spełnione są przesłanki, od realizacji których zależy istnienie obowiązku alimentacyjnego, a bez znaczenia jest, czy zmarły faktycznie te obowiązki wykonywał. Zasądzenie renty obligacyjnej nie jest zależne

od tego, czy obowiązek alimentacyjny zmarłego był stwierdzony prawomocnym wyrokiem ani od tego, czy zmarły obowiązek ten wypełniał. Roszczenie o rentę nie jest również zależne od tego, czy istnieją inne osoby zobowiązane do alimentacji w dalszej kolejności niż zmarły. Jednakże w sytuacji, gdy istnieją osoby zobowiązane w tej samej kolejności (art. 129 § 2 k.r.o.), to sąd, przyznając rentę, powinien tę okoliczność wziąć pod uwagę.

W procesie odszkodowawczym sąd musi ustalić, czy w świetle przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego roszczenia alimentacyjne byłyby zasadne i przez jaki okres. Zasądzona renta nie może być wyższa od kwoty, którą zmarły byłby zobowiązany świadczyć z tytułu obowiązku alimentacyjnego, a przy ustalaniu jej wysokości należy stosować kryteria przyjęte w art. 135 k.r.o. (usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego) oraz w art. 446 § 2 k.c. (por. G. Bieniek (w:) Komentarz..., s. 440).

Do renty ma prawo także dziecko poczęte (nasciturus), lecz nienarodzone jeszcze w chwili śmierci ojca (wyrok SN z dnia 4 kwietnia 1966 r., II PR 139/66, OSNCP 1966, nr 9, poz. 158).

W okolicznościach niniejszej sprawy nie było podstaw do ustalenia renty na rzecz powodów W. M. (1) i małoletnich R. i K., obciążającej pozwanego. Powódka W. M. (1) pracuje i otrzymuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości 2.650 zł brutto. Do wynagrodzenia również otrzymuje premie uznaniową. Jednocześnie ZUS decyzją przyznał powódce W. M. (1) i małoletnim R. M. i K. M. prawo do renty rodzinnej, które wynosi od 1 marca 2018 r. - 974, 33 zł. Renta rodzinna wobec W. M. (2) i K. M. przysługuje do 30 listopada 2033 r., a wobec R. M. do 30 czerwca 2029 r.

W judykaturze przyjmuje się, że przepis art. 446 § 2 k.c. uzależnia skuteczne domaganie się zasądzenia renty od istnienia obowiązku alimentacyjnego po stronie osób zmarłych (art. 128, art. 133 k.r.o.), ich możliwości zarobkowych i majątkowych oraz zakresu potrzeb uprawnionego (art. 135 § 1 k.r.o.). Renta ma charakter odszkodowawczy, stanowi wynagrodzenie straty, jakiej doznała osoba uprawniona do alimentacji przez niemożność uzyskania świadczenia zezwalającego na zaspokojenie jej wszystkich potrzeb. Zmierza zatem do restytucji, w granicach możliwych do zrealizowania, stanu rzeczy, jaki istniał w chwili zdarzenia wywołującego szkodę. Określenie wysokości należnego uprawnionemu świadczenia uwzględniać powinno kwotę, jaką zobowiązany alimentowałby go oraz otrzymywaną od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych rentę rodzinną. Przy ustalaniu zakresu zobowiązania zmarłego, który był obciążony obowiązkiem alimentacyjnym, sąd musi dokonać oceny nie tylko rzeczywiście uzyskiwanych przez niego dochodów, ale jego możliwości zarobkowych. Wyznaczenie tych możliwości powinno być oparte na realnych podstawach, przemawiających za tym, że z dużym stopniem prawdopodobieństwa zmarły osiągnąłby oznaczone dochody (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2010 r., sygn.. akt I CSK 702/09, LEX nr 688668). Renta odszkodowawcza przewidziana w art. 446 § 2 k.c. ma na celu wyrównanie szkody poniesionej przez śmierć osoby obowiązanej do alimentacji. Szkada taka nie występuje, jeżeli została pokryta w całości rentą z ubezpieczenia społecznego, którą otrzymuje osoba uprawniona do alimentacji ze strony zmarłego rodzica (wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 13 marca 2006 r., sygn.. akt II C 1/06).

Reasumując, uzyskiwana przez powodów renta rodzinna z ubezpieczenia społecznego zostaje zaliczona na poczet renty odszkodowawczej wynikającej z art. 446 § 2 k.c. Charakter świadczenia z art. 446 § 2 k.c. w pełni odpowiada treści art. 135 § 1 k.r.o. w zw. z art. 128 i art. 133 k.r.o. Tym samym obowiązek alimentacyjny po stronie ojca (zobowiązanego) wyczerpuje renta rodzinna (brak przesłanek by obciążać w tym zakresie pozwanego).

Z powyższych względów roszczenie o rentę nie zasługiwało na uwzględnienie.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w punktach I-VI wyroku.

O odsetkach od każdej z kwot zasądzonych na rzecz każdego z powodów Sąd orzekł na podstawie art. 481 §1 i 2 k.c. Data początkowa odsetek (30 lipca 2017 r., 13 stycznia 2018 r.) liczona jest od dnia następnego po upływie 30 – dniowego terminu od odebrania przez pozwanego (29 czerwca 2017 r., 13 grudnia 2017 r. - w przypadku K. M.) pisma powodów – zgłoszenia żądania. Jak przyjmuje się w orzecznictwie (por. też 3. wyroku Sądu Najwyższego z 18 lutego 2011 r., sygn. I CSK 243/10, publ. LEX nr 848109) terminem, od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia za krzywdę, może być więc, w zależności od okoliczności sprawy, zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie o

zadośćuczynieniu, jak i dzień tego wyrokowania. W niniejszej sprawie pozwany uznał swą odpowiedzialność w zakresie zadośćuczynienia za skutki wypadku, wypłacając na rzecz powodów zadośćuczynienie, jednak niesłusznie należne kwoty oszacował na zdecydowanie zaniżonym poziomie. Odsetki należne więc były od momentu wymagalności zgłoszonych i zasądzonych roszczeń.

O kosztach procesu stosunkowo je rozdzielając, Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. oraz §2 punkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018.265 t.j.). O nieuiszczonych kosztach sądowych, od których powodowie zostali zwolnieni, poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 w zw. z art. 83 ust. 2 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1025) (punkt wyroku).

Rozstrzygnięcie w zakresie kosztów, pomiędzy stronami, zostało oparte na zasadzie stosunkowego rozdzielania co do wyniku procesu.

W stosunku do powódki W. M. (1) powództwo zostało uwzględnione w 77%. Opłata od pozwu, w stosunku do niej wynosiła 10.446, 40 zł. Koszt opinii wyniósł 2.008,18 zł. Koszty sądowe wyniosły zatem łącznie 12.454,58 zł.

Powódka uiszczyła 2.000 zł. tytułem opłaty od pozwu oraz kwotę 500 zł. tytułem zaliczki na poczet opinii biegłego / wpłaconą zaliczkę w wysokości 2.000 zł. przez pełnomocnika powodów, Sąd wobec faktu, iż sporządzono opinie w stosunku do czterech powodów, przyjął zaliczkę w stosunku do każdego z powodów w wysokości po 1/4/.

Powódka zatem winna ponieść koszty sądowe w wysokości 2.864,55 zł., zaś pozwany w wysokości 9.590,02 zł.

W związku z faktem, że powódka była zwolniona od uiszczenia opłaty od pozwu w wysokości 2.000 zł., sąd z zasądzonego roszczenia nakazał zapłatę na rzecz Skarbu Państwa – Sadu Okręgowego w Łomży kwotę 364,55 zł. Pozwany uiszczył zaliczkę w wysokości 500 zł. / przy przyjęciu podobnej zasady jak w przypadku strony powodowej, iż pełnomocnik pozwanego zapłacił zaliczkę w wysokości 2.000 zł. na poczet 4 opinii/

W stosunku do małoletniego powoda R. M. powództwo zostało uwzględnione w 78%. Opłata od pozwu, w stosunku do niego wynosiła 10.968,40 zł. Koszt opinii wyniósł 939,31 zł. Koszty sądowe wyniosły zatem łącznie 11.907,71 zł.

Powód zatem powinien ponieść koszty sądowe w wysokości 2.619,69 zł. , zaś pozwany w wysokości 9.288,01 zł.

Powód uiszczył 2.000 zł. tytułem opłaty od pozwu oraz kwotę 500 zł. tytułem zaliczki na poczet opinii biegłego. Pozwany uiszczył zaliczkę w wysokości 500 zł.

W związku z faktem, że powód był zwolniony od uiszczenia opłaty od pozwu w wysokości 2.000 zł., sąd z zasądzonego roszczenia nakazał zapłatę na rzecz Skarbu Państwa – Sadu Okręgowego w Łomży kwotę 119,69 zł.

W stosunku do małoletniej powódki K. M. powództwo zostało uwzględnione w 79%. Opłata od pozwu, w stosunku do niej wynosiła 10.968,40 zł. W stosunku do małoletniej nie była sporządzana opinia

Powódka zatem powinien ponieść koszty sądowe w wysokości 2.303,36 zł. zaś pozwany w wysokości 8.665,03 zł.

Powódka uiszczyła 2.000 zł. tytułem opłaty od pozwu W związku z faktem, że powódka była zwolniona od uiszczenia opłaty od pozwu w wysokości 2.000 zł., sąd z zasądzonego roszczenia nakazał zapłatę na rzecz Skarbu Państwa – Sadu Okręgowego w Łomży kwotę 303,36 zł.

W stosunku do powoda J. M. (1) powództwo zostało uwzględnione w 75%. Opłata od pozwu, w stosunku do niego wynosiła 4.093 zł. Koszt opinii wyniósł 1.878,62 zł. Koszty sądowe wyniosły zatem łącznie 5.971,62 zł.

Powód zatem powinien ponieść koszty sądowe w wysokości 1.492,90 zł. , zaś pozwany w wysokości 4.478,71 zł.

Powód uiszczył 4.093 zł. tytułem opłaty od pozwu oraz kwotę 500 zł. tytułem zaliczki na poczet opinii biegłego. Pozwany uiszczył zaliczkę w wysokości 500 zł.

W stosunku do powódki H. M. powództwo zostało uwzględnione w 75%. Opłata od pozwu, w stosunku do niej wynosiła 4.093 zł. Koszt opinii wyniósł 2.008,18 zł. Koszty sądowe wyniosły zatem łącznie 6.101,18 zł.

Powódka zatem powinna ponieść koszty sądowe w wysokości 1.525,29 zł., zaś pozwany w wysokości 4.575,88 zł.

Powódka uiszczył 4.093 zł. tytułem opłaty od pozwu oraz kwotę 500 zł. tytułem zaliczki na poczet opinii biegłego, łącznie 4.593 zł.. Pozwany uiszczył zaliczkę w wysokości 500 zł.

W stosunku do powódki W. M. (1) zasądzono od pozwanego kwotę 5.841,18 zł. , obejmującą zwrot kosztów zastępstwa prawnego . / wysokość wynagrodzenia pełnomocników wg norm przepisanych 10.817 zł. Wynagrodzenie pełnomocnika powoda 8.329,09 zł. – 77%, wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego 2.487,91 zł. – 23%. $8.329,09 - 2.487,91 = 5.841,18/$

W stosunku do powoda R. M. zasądzono od pozwanego kwotę 6.057,52 zł. , obejmującą zwrot kosztów zastępstwa prawnego . / wysokość wynagrodzenia pełnomocników wg norm przepisanych 10.817 zł. Wynagrodzenie pełnomocnika powoda 8.437,26 zł. – 78%, wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego 2.379,74 zł. – 22%. $8.437,26 - 2.379,74 = 6.057,52/$.

W stosunku do powódki K. M. zasądzono od pozwanego kwotę 6.273,86. , obejmującą zwrot kosztów zastępstwa prawnego . / wysokość wynagrodzenia pełnomocników wg norm przepisanych 10.817 zł. Wynagrodzenie pełnomocnika powoda 8.545,43 zł. – 79%, wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego 2.271,57 zł. – 21%. $8.545,43 - 2.271,57 = 6.273,86/$.

W stosunku do powódki H. M. zasądzono od pozwanego kwotę 5.776,21 zł , obejmującą zwrot kosztów zastępstwa prawnego w wysokości 2.708,50 zł. / wynagrodzenie pełnomocników wg. norm przepisanych – 5417 zł., wynagrodzenie pełnomocnika powódki – 4.062,75 zł. – 75%, pełnomocnika pozwanego 1.354,25 zł. – 25% , (...),75 – 1.354,25 zł. = 2.708,50 zł/, oraz zwrot kosztów sądowych w wysokości 3.067,71 zł.

W stosunku do powoda J. M. (1) zasądzono od pozwanego kwotę 5.808,60 zł , obejmującą zwrot kosztów zastępstwa prawnego w wysokości 2.708,50 zł. / wynagrodzenie pełnomocników wg. norm przepisanych – 5417 zł., wynagrodzenie pełnomocnika powódki – 4.062,75 zł. – 75%, pełnomocnika pozwanego 1.354,25 zł. – 25% , (...),75 – 1.354,25 zł. = 2.708,50 zł/, oraz zwrot kosztów sądowych w wysokości 3.100,10 zł.

Nakazano również pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Łomży kwotę 27.929,84 zł. tytułem brakującej części opłaty od pozwu oraz nieuiszczonych wydatków na poczet sporządzonych opinii.